

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

IV. Clericis & Episcopis per vitium ordinatis, vel hæretica communionem infectis, venia etiam dabatur; sed à synodis tantùm; aut à Summo Pontifice. De Clericis Arrianorum communionem amplexis ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

adversus Novatum, & de aconomia seu dispensatione, libri quinque. Asperitas Novatiani haeretici lapsis sub Decio poenitentiae beneficium denegabat. Ecclesia vero catholica poenitentibus, & diurno jejuniorum & orationum labore purgatis, veniam pollicebatur, & de praescripta severitate aliquando remittebat. Haec est dispensatio de qua Eulogius Alexandrinus adversus Novatianum disseruit. Etsi enim de hac aconomia nihil extet in Excerptis Photij praeter solum lemma Eulogij, conjunctio disputationis de Novato & de aconomia satis indicat agi in hoc tractatu Eulogij de poenitentiae beneficio, ad quod lapsi admittebantur. Hanc Innocentius I. in simili specie misericordiam vocat, cum de iis agit qui post baptismum omni tempore incontinentiae voluptatibus dediti, in extremo sine vitae suae poenitentiam simul & reconciliationem communionis exposcunt. De his enim inquit Innocentius: *Observatio prior durior, posterior interveniente misericordia inclinatio est. Nam consuetudo prior tenuit ut concederetur eis poenitentia, sed communio negaretur. Pace autem Ecclesiae reddita, tribuitur cum poenitentia extrema communio, ne Novatiani haeretici negantis veniam, asperitatem & duritiam Ecclesia imitari videretur*, ut loquitur Innocentius.

III. Ceterum hanc singulis Episcopis facultatem Nicæna Synodus indulgit, ut etsi quatuor poenitentiae laboriosissimi gradus per aliquot annos subeundi essent iis qui criminibus à canone vetitis se obstrinxissent, liberum esset Episcopis poenitentiarum illarum partem remittere iis poenitentibus qui rebus ipsis conversionem suam probavissent. Quod à Synodo dicitur, *humanius aliquid cogitare, id est εὐερίαν τῶ ὑποκόσμου φιλαυθροσύνην πρὸς τὸ ἐπιείκην βελούσαται*. Synodus Ancyrana Diaconis lapsis, tempore Licinij, ministerij functionem adimit, sed minuendae poenitentiae potestatem Episcopis tribuit, & eadem humanitate laicos prosequi. *Penes Episcopos erit potestas, modum conversionis eorum probantes, vel humanius erga eos agere, vel amplius tempus adjicere. Ante omnia verò procedens eorum vita & posterior inquiratur, & ita eis impertiatur humanitas.*

Basilii hanc Episcoporum indulgentiam, *συνήθειαν* vocat, & *φιλαυθροσύνην*, qua etiam voce utitur Gregorius Nyssenus. Sanè haec venia necessaria visa est antiquis patribus, ne tristitia poenitentiae diuturnioris in desperationem adduceret poenitentes; ut monet Basiliius. Ita enim duris poenitentiae laboribus premebantur, ut ad Sarracenos aliquando deficerent, sicut docuit Zonaras; vel

etiam ad paganos in Occidente, ut Rodolphus Bituricensis Archiepiscopus monuit Nicolaum, qui secundum Canones modum poenitentiae minuendae illi committit. Porro omittenda non est Photij elegans observatio, nempe in eo capite potiore esse Episcoporum potestatem, praeter iudicibus publicis. His enim liberum est, cum iudicium reddunt, perspicere ne quid aut durius aut remissius constituent quam causa deposcit, & severitatem legum cum aliquo temperamento benignitatis subsequi. Sed mutare sententiam non possunt; etiamsi de rei innocentia post iudicium latum constet, quod duntaxat à Principibus fieri potest. Episcopi verò poenas minuere vel intendere possunt. Imò verò, si res ita ferat, à poena decernenda in reos abstinerere debent; scilicet si sceleratus habet sociam multitudinem, adeo ut schismatis metus immineat. Haec est Augustini sententia: *Cum quisque fratrum & Christianorum intus in Ecclesiae societate constitutorum in aliquo tali peccato fuerit deprehensus, ut anathemate dignus habeatur, fiat hoc, ubi periculum schismatis nullum est, quam sententiam fusè persequitur. Qua de re uberius in exercitatione nostra de iudiciis canonicis in laicos.*

IV. Non solum autem in eo genere poenitentiarum, quae criminibus irrogabantur, venia usus apud veteres invaluerat, sed etiam, ut dixi, in ceteris poenis quae regradatione & dejectione constabant adversus Episcopos & ceteros Clericos per vitium ordinatos aut haeretica communione infectos, in quo status ecclesiasticus laedebatur; atque ideo non ab Episcopis singulis, sed à synodis provinciarum, & saepissime à Summo Pontifice venia illa concedebatur. Hujus veniae exemplum à synodis indulta extat apud Athanasium: qui quidem interrogatus à Rufiniano Episcopo de Clericis quos tempore Constantij Imperatoris Arriana communione constabat esse pollutos, respondet variis synodis habitis in Graecia, in Gallia, Hispania, & ceteris provinciis huic malo consultum; eo temperamento adhibito, ut auctoribus impietatis venia daretur, si poeniterent, à clero tamen exciderent; iis autem qui per vim ad eam communionem adacti essent, venia plena daretur, ita ut locum suum in clero retinerent: *ἔδοξε δίδοσθαι ἰσθὶν ἀριστάμην, ἔχον ὃ ἐστὶν τὸ πῶτον τῆς κλήρου*. Praefertim quòd eo consilio se id fecisse dicerent, ne fortè postquam repulsi essent, eorum Ecclesiae Arrianis traderentur; exemplum secuti Aaronis, qui praevagationi populi Israëliti in deserto consensit, ne populus Aegyptum repeteret. Haec autem

Nicolas ep. ad Rodolphum in Appendice. Rincemati Patris editi. & Tom. 1. Concil. Gall.

L. Poenitentiam. ff. de poenit.

L. Dies fratrum. ff. eod.

Photius T. IX. Nov. c. XXV. l. i. l. c. m. p. 117. p. 118. p. 119. p. 120.

August. l. 1. contra Parmen.

Athanasium in ep. ad Rufin.

Vide Cyrillani ep. 11. Tom. 1. in Appendice. Rincemati Patris editi. & Tom. 1. Concil. Gall.

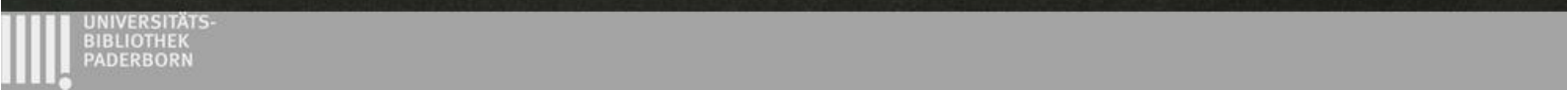
Innoc. in Decr. c. 11.

Syn. Nic. c. 11.

Syn. Ancyr. c. 1. Anagn. in Can. 1. 2. Tom. 1. in Appendice. Rincemati Patris editi. & Tom. 1. Concil. Gall.

Basilii c. 1. & c. 14. Greg. Nyss. in ep. ad Leonem.

Zonaras ad Pharus. l. 1. c. 11.

à Clericis illis gesta fuisse *οὐκ ὀρθῶς* scribit Athanasius.

Innoc. ep. ad Episcopos synodi Tolosanæ c. 1. & 4. an. 406.

V. Concessæ verò à Romanis Pontificibus veniæ plurima suppetunt exempla. Innocentius primus (quem Hilarius Episcopus monuerat violatam esse intra Hispanias Ecclesiarum pacem, disciplinæ rationem confusam, & multa contra canones patrum, contempto ordine, regulisque neglectis, in usurpatione Ecclesiarum fuisse commissa) adhibita distinctione totum negotium temperavit. Nam Episcoporum, qui in alienis Ecclesiis contra Nicænos canones, omisso Metropolitano, erant ordinati, plenam discussionem in synodo provinciali haberi voluit, *ut quia perpèram facti erant, intelligerent id quod vitioso initio adepti erant, se diutius obtinere non posse.* Scilicet castigatam voluit esse improbam usurpationem; ne dissimulatio in deterius convalesceret, & ex consuetudine fieret regula. At verò eas ordinationes, quæ prævæ consuetudinis vitio contra formas canonum celebratæ erant, neglectis scilicet conditionibus quas in personis ordinandis canones requirunt, (nempe aut è foro, è militia, aut è curialibus aliqui statim adsciscantur ad sacerdotium) indiscussas relinquit, ne perturbationes Ecclesiis moveret: *Quorum factum, inquit, ita reprehendimus, ut propter numerum corrigendorum, ea quæ quoquomodo facta sunt in dubium non vocemus, sed Dei potiùs iudicio dimittamus.* Et mox: *Quæ si singula discutenda mandemus, non modicos motus aut scandala Hispaniensibus provinciis, quibus mederi cupimus, de studio emendationis inducemus.* Idcirco remittenda potiùs hæc putamus. Eam tamen legem adjecit, *ut si qui post hæc adversus formas canonum, vel ad ecclesiasticum ordinem vel ad ipsum sacerdotium venire tentaverint, unà cum creatoribus suis, ipso in quo inventi fuerint ordine & honore priventur.* Rectè negotiorum species distinxit Innocentius. Eas ordinationes discuti voluit quæ nullæ essent ob defectum potestatis, sed alias toleravit, quæ vitiosæ erant, quamvis non essent ipso jure nullæ. Hodie diceremus cum irregularibus dispensasse post ordinationem, ne scilicet Ecclesias Hispanienses perturbaret.

Ceterùm ante ordinationes peractas nec Innocentius nec aliquis ex antiquis Pontificibus indulgisset ut ad sacerdotium promoveri posset, vel laicus non antè adscriptus clero, vel bigamus, aut aliquis alius cui à Canonibus esset interdictum. Vnde Celestinus Appulorum petitionem, qui hoc se ab eo impetraturos sperabant, graviter repulit: *Quæ enim à nobis, inquit, res digna*

servabitur, si decretalium norma constitutorum, pro aliquorum libitu, licenti à populis permixta frangatur?

VI. Qui ab Ecclesia catholica ad hæresim Bonosi transferant, & ab eo ordinationem susceperant, in suis ordinibus suscipiendos non esse ex Synodi Nicænæ canonibus egregiè disputat Innocentius in epistola ad Episcopos Macedonia. Attamen ex eorum Episcoporum sententia, ne ordinati cum Bonoso remanerent, pro remedio ac necessitate temporis, ad clerum admittendos statuit: *Priora ergo dimittenda dico Dei iudicio, de reliquo maxima sollicitudine præcavendum.* Exemplum hujus clementiæ præbuerat Synodus Nicænæ: quæ canone octavo Catharis sive Novatianis ad Ecclesiam redeuntibus indulgerat ut accepta manus impositione manerent in clero. Quod tamen ad ceteros hæreticos promiscuè trahi non debere graviter monet Innocentius. Attamen servanda est Augustini regula, qui docet in *hujusmodi causis, ubi per graves dissensionum scissuras non hujus aut illius hominis est periculum, sed populorum strages jacent, detrahendum esse aliquid severitati, ut majoribus malis sanandis charitas sincera subveniat.* Clericos quidem aut Episcopos ab hæresi redeuntes in suo gradu non esse suscipiendos ait, nisi illud, quod fieri non debet, pacis ipsius compensatione sanaretur. Ut ramus præcisus cum arbori inseritur, necesse est arborem leviter lædi; ita ergo & isti, cum ad radicem catholicam veniunt, nec eis, quamvis post erroris sui penitentiam, honor clericatus aut episcopatus auferatur; sit quidem aliquid tanquam in cortice arboris matris, contra integritatem severitatis, veruntamen quia neque qui plantat est aliquid, neque qui rigat, ad Dei misericordiam precibus suis, coalescente infortium pace ramorum, charitas cooperit multitudinem peccatorum.

VII. His testimoniis adjiciendus est Concilij Africani locus, quo duo præcipua capita demonstrantur, & apostolicæ sedis auctoritas in his remissionibus gravioris momenti; & necessitas publicæ utilitatis, ut venia illa indulgeri posset. Concilio transmarino, id est, Italico, seu Capuano, vetitum fuerat ne hæretici penitentes locum suum in Ecclesia retinerent. Ideo speciali decreto opus fuit, ut Donatistæ sine injuria Universalis Ecclesiæ ab Africanis recipi possent in clero; ita ut Synodi Carthaginensis consensum sedis apostolicæ auctoritate firmari necesse fuerit. Quod ad illius sedis dignitatem demonstrandam, ut dixi, & in temperandis canonibus potestatem, est locupletissimum testimonium. Hæc sunt verba Concilij Carthaginensis: *Placuit ut*